

PROGRAM DEJAVNOSTI V LETU 2010

Združenje borcev za vrednote NOB Novo mesto bo v letu 2010 temeljno skrb posvetilo ohranjanju zgodovinske resnice o NOB, lokalni samoupravi spomeniške dediščine NOB, sprejemanju novih članov, pomlajevanju vodstev in še živim udeležencem NOB. Združenje se bo v svojem delu javno in po potrebi tudi kritično odzvala na vsa odprta družbenopolitična vprašanja, če so ta v neposredni zvezi z vrednotami narodnoosvobodilne borbe ali zgodovinskimi dejstvi tistega časa.

Tako bo združenje:

- utrjevalo spoznanje, da je bil naš narodnoosvobodilni boj pod vodstvom OF sestavni del antifašistične koalicije in kako je sedanja Evropska unija utemeljena na demokratičnih pridobitvah upora in zmage nad omenjenim nedemokratičnim, zločinskim redom; da je tako imenovana narodna sprava ali pomirjenje na Slovenskem možno le ob upoštevanju zgodovinske resnice bistva in vsebine narodnoosvobodilnega boja; da je bil ta upor zoper fašizem in nacizem, s katerim smo si zagotovili ne le svoj obstoj in združitev v okviru sedanjih državnih meja, pač pa si tudi odprli pot k pravičnejši družbeni ureditvi.
- udeležalo vrednote NOB v duhu sodobnega celovitega pojmovanja človekovih pravic. Obravnavalo bo področja ali primere kršitve človekovih pravic oziroma kritično presojalo javne zadeve in družbene razmere. Posebno pozornost bo posvetilo programu OF, ki je bil v času nastanka eden najnaprednejših programov tistega časa. Preverjalo bo, kako je uresničen in kako ga uresničevati v lokalni skupnosti – občinah (in širše) v sedanjih družbenih razmerah.
- varovalo ugled Zveze borcev in njenih članov – ob poskusih širjenja neresnic, klevet oziroma javnega omadeževanja;
- sodelovalo pri vzdrževanju in obnavljanju kulturnih in zgodovinskih spomenikov, obeležij ter grobov in grobišč udeležencev NOB;
- prirejalo prireditve v spomin na dogodke iz NOB ali sodelovalo na tistih, ki bodo posvečeni spominu na osamosvojitveno vojno za Slovenijo;
- sodelovalo z odbori skupnosti domicilnih enot;
- skrbelo za člane, potrebne socialne in druge pomoči, in nudilo pomoč svojcem ob svečanostih za umrlimi člani ZZB;
- sprejemalo nove člane in pomlajevalo odbore ter komisije;
- vzdrževalo stike z društvi, katerih dejavnost je v interesu območnega združenja;
- sodelovalo s političnimi organizacijami in organi oblasti lokalne samouprave.

1. Splošni del - organizacijska vprašanja

Združenje ZB Novo mesto je ob koncu leta 2009 štelo 1396 članov, ki delujejo v 24 krajevnih organizacijah.

Združenje bo skušalo zadržati organiziranost krajevnih organizacij, razen v občini Šmarješke Toplice, kjer naj bi se krajevna organizacija ZB Šmarjeta in krajevne organizacija ZB Bela Cerkev združili v organizacijo Šmarješke Toplice.

ZB Novo mesto bo oblike svojega dela prilagajalo programskim ciljem organizacije oziroma razmeram, v katerih bo delovalo. Delo bo usklajevalo s krajevnimi organizacijami in

republiško organizacijo ZB in sodelovalo z društvi, sindikati, političnimi organizacijami, svetniki – člani ZB, in župani občin. Krajevne organizacije ZB bodo navezovala stike in sodelovala v svojem okolju z organi ali predstavniki lokalne samouprave in civilnega interesnega združevanja.

Posebno pozornost bo združenje posvečalo uveljavljanju sodobnih oblik dela, kot so soočanje pogledov na omizjih, spodbujanje civilne iniciative in pri tem razvijala aktivnost občanskega foruma ter nudila podporo sekciji društva Slovenska pot.

Združenje ocenjuje, da je vprašanje mesta in vloge občana v lokalni samoupravi izrednega pomena za razvoj in uveljavljanje načel ljudske in vrednot demokracije. Zato bo spodbujalo in pripravljalo razprave o demokraciji v občinah. Organizirala bo tudi posvet o socialni državi. Premisliti kaže njeno vlogo v sedanjih kriznih razmerah. Socialna država bi namreč morala delovati na načelih ekonomske pravičnosti. S tem bi si državljani zagotovili pogoje za svoje življenje najprej s pravično plačilom za opravljeno delo, nato pa še z medsebojno solidarnostjo. Zdaj pa so ti več ali manj potisnjeni v ulične in stavkovne oblike boja za svoje pravice, kar je izredno ponižujoče in odseva moč lastnikov kapitala, države in dialoško nemoč njegovih zastopnikov, sindikatov.

2. Preobrazba združenja

Glede na nov statut, ki omogoča pomlajevaje članstva z vsemi, ki spoštujejo vrednote narodnoosvobodilne borbe, mora skrb za sprejemanje članstva ostati stalna naloga na vseh ravneh.

Zato je nujno:

- Letne konference, akcije in proslave ter druge priložnosti izkoristiti za seznanitev zainteresiranih o možnostih sprejema v članstvo.
- Izkoristiti občinske in krajevne praznike ter spominske dneve tudi za predstavitev pogledov, stališč Zveze borcev; še posebej tistih, ki razodevajo resnico NOB in pravilno vrednotijo njen pomen.
- Delovati zavzeto v obravnavi in reševanju družbenih vprašanj, za to uporabljati odprte sestanke krajevnih organizacij in sekcijo Slovenska pot in druge oblike delovanja.
- Družabna srečanja, izlete in podobno obogatiti s kratkimi, zanimivimi vestmi o javnih zadevah ožjega ali širšega območja.

3. Informativna dejavnost

V okviru komisije za tisk in informiranje bo v letu 2009 potekalo nadaljnje zbiranje in urejanje podatkov o vklesanih in ne vklesanih imenih na spomeniku narodnoosvobodilne vojne pri Žužemberku, o katerem je bila leta 2006 izdana knjižica v 1500 izvodih. Znano je, da je okoli 1000 vseh ne vklesanih, kakor tudi to, da so osebni podatki o vseh pobitih, umrlih in drugih žrtvah vojne, ki sodijo na omenjeni spomenik, zelo pomanjkljivi ali pa nezanesljivi. Letos februarja 2009 je izšla tudi knjiga Francija Šalija Refleksije o svobodi, pravičnosti in demokraciji kot prispevek za razumevanje in uveljavljanje socialnoekonomskih vrednot NOB ter temeljnih vsebin lokalne samouprave, ki je brez neposredne demokracije niti ne more biti. Komisija tudi pripravlja tudi izdajo knjižico Milana Gorjanca Partizani Dolenjske.

4. Socialno in zdravstveno varstvo

Skrb za ostarele borce je tudi v prihodnje nujna, zato naj jim krajevne organizacije ZB namenijo še več pozornosti.

Komisija bo vodila evidenco članov ZB v domovih starejših občanov.

ZB Novo mesto bo sodelovalo v vseh aktivnosti glavnega odbora ZZB NOB Slovenije za zaščito pridobljenih pravic vojnih veteranov in udeležencev NOB in sodelovalo pri pripravi oz. spremembi predpisov ter nudilo potrebno pomoč članom, če bi bile kršene njihove pravice.

5. Spominske prireditve

V letu 2010 bo naše združenje organiziralo vrsto lokalnih regijskih in osrednjih prireditev, žalnih slovesnosti in komemoracij s članstvom oziroma delegacijami pa se bomo udeleževali tudi pomembnih prireditev v regiji in državi. V okviru tega bomo posebno pozornost namenili vseslovenski proslavi 8. maja v Ljubljani (dan osvoboditve).

Prireditve, ki jih bo v letu 2010 organiziralo naše združenje ali pa bo na njih sodelovalo, našete po datumih, pa so naslednje:

- 4. januar - Hinje – žalna slovesnost in položitev venca pri spomeniku v Hinjah. Sodelujejo: KO ZB Žužemberk in ZB Koper.
- Mednarodni dan žensk, 8. marec – javna prireditev v organizaciji društva Slovenska pot Novo mesto.
- 8. marec – položitev cvetja na grob Mare Rupena na pokopališču v Ločni. Organizator: Odbor društva Dobrnič Novo mesto.
- 13. marec – žalna slovesnost pri spomeniku padlih borcev 4. bataljona Cankarjeve brigade. Sodelujejo: KO ZB Šentjernej, ZB Novo mesto, Odbor Gorjanskega bataljona, Odbor Cankarjeve brigade in drugi.
- 17. april – Dolž – komemoracija v spomin na padlega komandanta Cankarjeve brigade Alojza Dragana. Sodelujejo KO ZB Stopiče, Skupnost Cankarjeve brigade in ZB Novo mesto.
- 10. april – Žužemberk – slovesnost v spomin skojev, domačinov in aktivistov OF. Sodeluje: KO ZB Žužemberk in ZB Novo mesto.
- 27. april – dan upora proti okupatorju – (dan OF) – proslave v Novem mestu, Dolenjskih Toplicah, Mirni Peči, Škocjanu, Šentjerneju, Šmarjeških Toplicah in Žužemberku. Sodelujejo: KO ZB in občine naštetih krajev ter ZB Novo mesto.
- maj – tradicionalno množično zborovanje na Javorovici v spomin na padle borce Cankarjevega bataljona. Sodelujejo: občina Šentjernej, ZB Novo mesto, KO ZB Šentjernej, Skupnost borcev Cankarjeve brigade, Odbor Gorjanskega bataljona in 12. brigade.
- 8. maj – Ljubljana – organiziranje množične udeležbe članstva na proslavi osvoboditve Slovenije. Sodelujejo: ZB Novo mesto in vse KO ZB.
- julij - spominska slovesnost ob ustanovitvi 15. divizije v Vel. Lipovcu in v nadaljevanju počastitev padlih poveljnikov v Gor. Podšumberku. Sodelujejo: KO ZB Žužemberk, ZB Novo mesto, ZB Trebnje, Skupnost borcev 15. divizije in Odbor Cankarjeve, Gubčeve in 12. brigade.
- julij – slovesnost pri spomeniku v Beli Cerkvi in pohod do Barboričeve zidanice v počastitev ustanovitve odbora OF in dela partizanske bolnišnice. Sodelujejo: KO ZB Bela Cerkev in Šmarjeta, občina Šmarješke Toplice in ZB Novo mest.

- Avgust – srečanje članov ZB Novo mesto na Frati: Sodelujejo: ZB Novo mesto, krajevni organizaciji ZB Straža in Žužemberk.
- 4. september – pohod po poti Levstikove brigade. Sodelujejo: KO ZB Dolenjske Toplice, Zveza častnikov Novo mesto, skupnost borcev Levstikove brigade in ZB Novo mesto.
- September – proslava ob Beceletovi jami. Sodelujeta: KO ZB Otočec, ZB Novo mesto.
- 28. september – Orehovica Ilovci – slovesnost na spomin na pobite talce. Organizira KO ZB Šentjernej.
- Oktober – srečanje z borci brigade Fontanot in žalna slovesnost pri spomeniku v Birčni vasi. Sodelujeta: KO ZB Birčna vas, ZB Novo mesto.
- Oktober – Novo mesto – položitev venca na grob Mare Rupena in organiziran odhod v Dobrnič. Sodelujejo: Odbor društva Dobrnič Novo mesto, Društvo Dobrnič pri ZZB Slovenije, ZB Trebnje.
- 21. oktober – žalna slovesnost na pokopališčih Šentjernej, Ledeča vas in Groblje. Organizira KO ZB Šentjernej.
- 23. oktober – Žalna slovesnost pri spomeniku na Cvibljju Žužemberk. Sodelujejo: Občina Žužemberk, KO ZB Žužemberk, ZB Novo mesto, Glavni odbor ZB Ljubljana in odbori enot VII. korpusa.
- Oktober - komemoracija v Vavti vasi, Podgradu, Velikem Cerovcu in Hinjah. Sodelujejo: KO ZB naštetih krajev.
- Oktober – spominski dan na ustanovitev Novomeške čete – proslava, turnir v malem nogometu in pohod na Frato. Sodelujejo: Socialni demokrati Novo mesto, KO ZB Straža, KO ZB Žužemberk in ZB Novo mesto.
- Komemoracija ob dnevu mrtvih na pokopališčih: Šmihel, Ločna, Srebriče, Ruperč Vrh, Šentjernej, Šmarje, Orehovica, Gradišče, Potok, Dolenjske Toplice Bela Cerkev, Šmarjeta in pri obeležju Slap ter ob spominski plošči v Mačkovcu. Sodelujejo: KO ZB naštetih krajev.
- November – Bučka – proslava in pohod v spomin na prvi napad na Bučko. Sodelujejo: KO ZB Škocjan, ZB Novo mesto in Zveza častnikov Novo mesto.

ZB Novo mesto bo organiziral tudi udeležbo na proslavi 25. maja v Kumrovcu.

V skladu z dogovorom na Pokrajinskem svetu ZB pa bomo primerno počastili tudi naslednje regijske prireditve:

- Oktober - Dobrnič - ustanovitev Protifašistične zveze žensk
 - Gornje Laze – spomin na Belokranjske četo
 - Spomenik na Gričku pri Črnomlju – posvečena 1250 padlim borcem in aktivistom.
 - November - Lokve – spomin na komandanta slovenske vojske Franca Rozmana Staneta
- Suhor – uničenje belogardistične postojanke.

6. Spomeniško varstvo ter vzdrževanja grobov in grobišč

Po obstoječi zakonodaji je skrb za spomeniško varstvo ter vzdrževanje grobov in grobišč razdeljeno med občine in državo.

Občine na našem območju so vzdrževanje grobov in grobišč ter spominskih obeležij v glavnem prenesle na krajevne organizacije združenj borcev za vrednote NOB sredstva za pokritje stroškov pa so zadržala v proračunu občin. Krajevne organizacije morajo pridobiti sredstva iz proračuna na podlagi javnega razpisa. Nekaterne občine (med njimi tudi Novo

mesto) pa so sredstva za vzdrževanje obeležij dodelila krajevnim organizacijam ZB na podlagi naročilnic oz. koncesij.

Vzdrževanje največjega spominskega parka, to je območja Baze 20 in tamkajšnjih objektov, pa je poverjeno Zavodu za varstvo kulturne dediščine enota Novo mesto in Dolenjskemu muzeju. Manjše sanacije, čiščenje in krasitve tega parka pa opravlja neumorno Društvo za vzdrževanje partizanskih grobišč v Rogu.

Poudariti moramo, da so vsi posegi na spominskih obeležjih opravljeni pod kontrolo v soglasju in pod konservatorskim nadzorom Zavoda za kulturno dediščino.

Tudi v letu 2010 bo komisija za spomeniško varstvo sprejemala predloge od krajevnih organizacij ZB za vzdrževanje in obnovo spomenikov in spominskih obeležij.

Vendar poudarjamo, da dokler ne bomo dobili zagotovil za financiranje, ne bomo mogli izvajati del.

Čiščenje spomenikov in okolice, sajenje cvetja, prižiganje sveč ob spominskih dnevih pa je stalna skrb vseh KO ZB.

Vključili se bomo tudi v aktivnosti republiškega odbora ZB, ki namerava v letu 2010:

Zagotoviti dogovor združenja z občinami, da bi čiščenje spomenikov in spominskih znamenj ter njihove okolice uvrstili med redna opravila tistih komunalnih organizacij, ki skrbijo za čiščenje krajev, v katerih je sedež občin.

- Obnoviti popis vseh spomenikov in spominskih znamenj in ugotoviti ali so potrebni obnove; na tej podlagi pa začeti postopek za obnovo.

- Zagotoviti vpis lastništva spomenikov in spominskih znamenj na podlagi določb zakona o kulturni dediščini in zakona o vojnih grobiščih.

7. Društvo Dobrnič – odbor Novo mesto

Pri združenju ZB Novo mesto deluje novomeški odbor Društva Dobrnič. Njegove naloge so: pridobivanje novih članov in zbiranje članarine, organizacija obiska tradicionalne prireditve v Dobrniču.

8. Komisija za bivše politične zapornike, internirance in druge žrtve nacifašizma

Programska izhodišča so usklajena s programom ZB Novo mesto in koordinacijskim odborom nacifašističnega nasilja pri glavnem odboru Zveze združenj borcev Slovenije.

V letu 2010 se bodo člani združenja ZB Novo mesto udeležili tradicionalne vseslovenske komemorativne svečanosti na Ljubelju, ki je vsako leto prvo soboto v juniju.

Stalna naloga je urejanje seznamov internirancev in drugih žrtev nacifašizma.

9. Sodelovanje z območnim združenjem veteranov vojne za Slovenijo in združenjem SEVER ter območnim združenjem slovenskih častnikov

Z dolenskim območnim združenjem veteranov vojne za Slovenijo, Policijskim veteranskim društvom SEVER in Območnim združenjem slovenskih častnikov je sprejet dogovor, da se na vse prireditve omenjenih organizacij vabi vse veteranske organizacije. Dogovorjena pa so tudi nekatere aktivnosti, pri katerih je prisotnost ostalih veteranskih organizacij obveza, po potrebi tudi na simbolni ravni (venec, prapor, pozdrav). Te aktivnosti so:

ZB

- komemoracija na Javorovici v marcu
- proslava 1. maja na Javorovici
- zbor Gubčeve brigade Trebelno
- počastitev smrti komandanta Franca Rozmana Staneta – Lokve

Policijsko veteransko združenje SEVER

- slovesnost on 20. obletnici organiziranja manevrske strukture – november 2010

Veterani 91

- proslava - boj na Pogancih in pri Medvedjeku,

Zveza slovenskih častnikov:

organizator vrste tradicionalnih pohodov in udeležb na proslavah, na katere bo vabila tudi ostale veteranske organizacije.

Te aktivnosti so: Dražgoše, Vrba, Jelenov žleb, Pekre Maribor, Trebelno, Bučka, Pohod po poteh Soške fronte.

* * * * *

V tem programu so zajete poglobitve naloge ZB Novo mesto, ki ga bo izvršni odbor še konkretiziral in po potrebi dopolnjeval skozi leto 2010. Izvedba programa bo predvsem odvisna od sposobnosti in volje, se pravi, od aktivnosti slehernega člana združenja in naklonjenosti številnih subjektov občin, ki jih ta program zadeva

ZB Novo mesto

Novo mesto, marec 2010